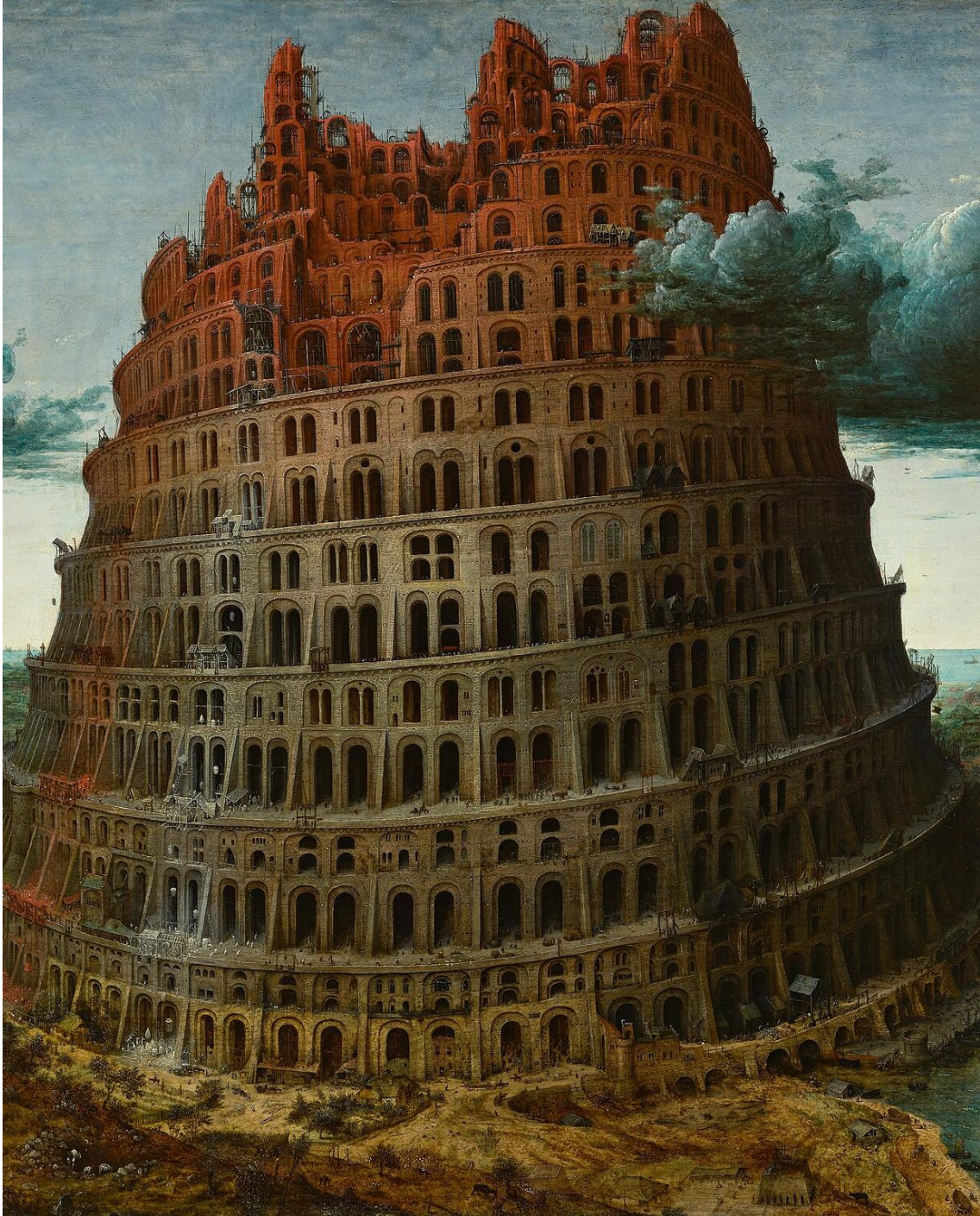

Història de la Filosofia

Contemporània I

Història, ésser, mimesi

Tardor, 2024-2025

*Aquests apunts poden contenir imprecisions.
No són substitut d'anar a classe, ni pretenen suplir la docència.*

Història de la Filosofia Contemporània I

- 0 -

Introducció

Professor: Yanko Moyano Diaz (ymoyano@ub.edu)

0.1 Filosofia contemporània

La **filosofia contemporània** segueix la **filosofia moderna**, que orbitava la **Revolució** francesa, anglesa... Es concentra en especial als anys **50 del XX**: el món està deixant enrere les Guerres Mundials, i una nova generació de pensadors que se n'havien quedat al marge troben un espai i recursos per transformar la cosmovisió.

Cultura
La regió de les idees produïdes.
Producció de significats; relació de signes i significats .

Figura 1. Cultura

Té la **cultura** com a concepte central, que al seu torn té un doble significat. Estudia com es produeixen les **relacions de significat** i les que hi ha entre les **persones** que les aborden.

XIX	XX
Vol revelar un què de la idea que estudia.	Centrada en el procés de preguntar-se la idea.

Figura 2. Filosofies

A partir del **XX** apareix una nova manera d'aproximar-se al fenomen de la cultura. És a dir, es **redefineix del concepte de cultura** i ara inclou a la **persona**.

0.1.1 La subjectivitat i el subjecte

La qüestió central de la **filosofia contemporània** és la **interpretació** (del significat, signe), arrel de la **subjectivitat**. És una progressió lògica: la **filosofia moderna** volia comprendre el **subjecte**. El **subjecte** del **subjecte filosòfic** és la **història de la filosofia**.

Subjecte
El <i>jo</i> com a individu .
Identitat com a entesa pel <i>jo</i> sobre el <i>jo</i> .

Figura 3. Subjecte

Descartes és especialment notori en la filosofia moderna, amb el **dubte sobre l'experiència** que el durà a lligar el *jo* al pensament en un **discurs universal**. La corrent es caracteritza per aquesta **pretensió d'universalitat** en establir el lligam entre el subjecte i la cosa.

Coneixement
Acció de conèixer .

Figura 4. Coneixement

Cal **entendre el subjecte** cartesià **profundament** abans de definir els seus atributs i accions. Existeix sense vincles al món físic: **al marge de l'experiència**. El subjecte de la modernitat aspira a la universalitat; una entitat de segona instància sense saber-ho. En Descartes **primer existeix el narrador**, que definirà el *jo*. És un subjecte **reflexiu** o *que es mira a si mateix* i es descobreix.

La de **Kant** és també una **filosofia del subjecte**, però ja inclou característiques, processos, accions i formes que el defineixen. Les **formes de l'experiència** sensible seran el mateix que les característiques del pensament reflexiu. Inclou *processos cunya* a la interpretació del *jo*.

En intentar **entendre les formes del subjecte** és quan arriben al problema de la **interpretació**. Es vol analitzar la **manera com el pensament interpreta** més que no pas contrastar totes les opcions donades amb anterioritat.

Poiesis
El resultat de la producció creativa .
Afegit no-essencial en la matèria primera d'una acció.
Posar una cosa en termes d'una altra: agrega significat .

Figura 5. Concepte de l'estètica d'Aristòtil

Una **acció poiètica** consisteix en afegir, sotmetre o **portar a la forma**, donar un **nou context** a una cosa que en pot **canviar el significat** lleugerament. És un *procés cunya*. Si la memòria és una successió d'experiències, l'experiència recordada no és exactament el fet, sinó una imatge, una abstracció, *alguna cosa* que n'ocupa el lloc. En això, per exemple, consisteix el *psicoanàlisi*.

La modernitat va posar en circulació la idea de l'home que pensa i actua com un subjecte desinteressat, descompromès i distanciat del seu món, sense cos ni context, que última instància no es veu afectat per la cultura o cap forma de vida, ni implicat en un món de relacions.

El **subjecte de la modernitat** assoliria la veritat en la mesura que sortia de si mateix i s'abstria de l'experiència i per arribar a allò universal. Era el resultat d'un **esforç col·lectiu per entendre** el concepte del **coneixement**. En la **modernitat**, doncs, quan un pren una filosofia ha de fer de **l'autor el protagonista**, mentre que la proposta **contemporània** es fixa en les **idees** donades.

Subjecte no és el mateix que individu ni persona. L'individu és el **filòsof**, però mai n'hem conegut cap; només com a ideal. Com amb l'*estudiant*, el *ciutadà*... és sempre un **concepte abstracte**. No es tracta de **relativitat**; només de **contextualitzar les relacions** de les coses. No es pot separar el subjecte de l'experiència; per tant, cal buscar la *cosa en sí*. Es pot buscar, doncs, una experiència fora de l'experiència, o un significat fora del significat.

0.1.2 El signe i el número

Cal que se **subsumi** a un llenguatge que anomenem **veritat**. Una de les principals preocupacions contemporànies serà **minimitzar l'abstracció** entre el signe i la veritat.

Signe
Allò que ocupa al lloc d'una altra cosa .

Figura 6. Signe

Kant considera que, abans que pugui existir un **subjecte**, cal trobar un **llenguatge** que expressi el **signe** i el significat. En adonar-se que cal tenir en compte el **procés productiu** filosòfic (l'*acció poètica*) que hi ha en tota reflexió, es dona peu al *pensament contemporani*.

Sospita bàsica dels Mestres de la Sospita
No hi ha una relació directa entre el jo donat i el jo filosòfic .
És necessari un context per permeti entendre i jutjar els textos dels pensadors previs .

Figura 7. Sospita bàsica dels Mestres de la Sospita

A principis del segle **XX**, doncs, la preocupació és **depurar el llenguatge** perquè sigui tan **fidel a la realitat** com sigui possible: que **no distorsioni**, ni afegeixi confusió. Troba prometedors el **llenguatge matemàtic**. La pregunta dominant d'aleshores serà: *existeixen els números?* Són símbols, però tenen alguna relació amb allò real? És clar que alguna cosa tenen a veure: quan un calcula els catets d'un triangle és veritat que aquell amb una mesura menor serà més curt...

Un exemple de la **dicotomia** que governa la filosofia contemporània es troba en:

Història	Història
Seguiment i registre dels fets en el temps.	Narració.

Figura 8. Dicotomia de la Història i una història

Cal considerar el **significat** de la paraula i el **context** en què s'empra.

0.2 La interpretació

Interpretació
Explicitació de relacions que no són òbvies a primera vista.
Afegir al material original; <i>versionar</i> .

Figura 9. Interpretació

La **interpretació** prové dels **individus**. Aquests tenen una **cultura** que es aporta experiències, referències, **influències**... compartides. La cultura estarà intrínscament relacionada amb la **raó**.

Raó
Ordre.

Figura 10. Raó

Si no s'admet que **la raó està lligada a la cultura**; si s'adopta un model cartesà que veu la raó com quelcom descobert, no particular del subjecte, aleshores **la qüestió de la interpretació no té sentit**. La raó està subjecta als matissos culturals, a la perspectiva vital que dona la cultura.

La **interpretació** transforma el **coneixement** en una activitat **activa**. És per això que el *què* d'un objecte té més a veure amb l'**ésser que l'està interpretant** que l'objecte de la interpretació. *Duu a una objectivitat implicada i una subjectivitat localitzada*. Els anàlisis són sempre interessats: revelen una **relació entre el subjecte i el text**.

Filosofia
Fet , en el sentit d' acte . És activa.

Figura 11. Filosofia

Tot i que la **veritat absoluta no és cognoscible**, no es pot negar que **el coneixement existeix**. No existeix un anàlisi perfecte; mai s'arribarà a una definició completa. Es parteix de l'assumció que **en algun punt tothom s'equivoca**, però cal seguir llegint. És així com la interpretació es torna vital. *Ningú té la raó, però entre tots s'obté un coneixement.*

Cultura
Esfera institucional consagrada a la producció de sentits.
Creativitat o agència.
Sistema de símbols i de significats.
Pràctica.

Figura 12. Cultura segons William H. Sewell Jr.

Cada **nova acció** vers un objecte de cultura li **afegeix context**: *que a una estàtua l'esgarrapin en cert moment la transforma, afegint a la seva definició aquest atac com a part cultural.*

Sistema i pràctica constitueixen una dualitat o dialèctica indissolubles: la qüestió teòricament important no consisteix aleshores en preguntar-se si la cultura hauria de conceptualitzar-se com a pràctica o com a sistema de símbols i significats, sinó com conceptualitzar l'articulació entre sistema i pràctica.¹

0.2.1 Els autors rellevants

Trobarem els **Mestres de la Sospita**: a **Nietzsche**, **Marx** i **Freud**.

També, els **Positivistes**, que se centraren en *enunciats verificables*. Hi trobem **Auguste Comte**; juntament amb **Henri de Saint Simon**, proposarien una reestructuració social que col·locava els industrialistes en posicions de poder i als científics, com a sacerdots. **Compte** desenvoluparia un esbós del que esdevindria la **sociologia**: que caldria *renunciar a la filosofia* i centrar-se a estudiar una mena de *física social* i trobar, a partir de les particularitats, generalitats a convertir en lleis.

Els **Positivistes critiquen** molt els **historiadors romàntics**, que compilaven fets individuals per definir un estat. Però aquests fets no estaven ordenats: eren un **conjunt d'idees**. Els positivistes els consideren **inútils per a la producció de llei**: a la interpretació se li poden postular lleis.

La segona generació dels Positivistes descobreix **Durkheim**, un pensador molt més interessant que Comte. *Té un llibre on estudia el suïcidi com a fet social*. El Positivisme té el gran avantatge que permet estudiar-ho tot com una **ciència**; però el desavantatge que tendeix a **simplificar les causes**, i se li acaba escapant el **significat individual** dels fenòmens.

0.2.2 L'època

A finals del segle **XIX** i els inicis del **XX**, la **fàbrica** és el centre neuràlgic de la vida d'una persona: és una **societat industrial**, marcada per la **producció en sèrie**. Promou l'ideal de la línia de producció, la disciplina i la organització. Cada eslavó de la cadena té una dependència amb tots els altres; la màquina productiva té una estructura jeràrquica, piramidal.

¹ William H. Sewell Jr.

Estar fora del sistema mecanitzat et converteix en un *boig*, un pària. És una **reacció**: poètica, artística. Hi trobem un espai on prospera l'atzar i el joc.

El coneixement s'organitza com un taller o fàbrica. L'ideal és **fer desaparèixer el subjecte**. Es funden escoles públiques; es vol fer que la història sigui accessible a tothom. Es creen col·leccions enormes i **meticulosament classificades**. La funció de l'investigador és fer treball de camp; **comparar els objectes trobats amb d'altres** objectes que ja tingui; sotmetre'ls a un anàlisi més científic, químic o objectiu per poder datar-lo; finalment, trobar-los el seu lloc dins la col·lecció i ficar-los a l'arxiu. Així, estarà preparat perquè el següent *obrer de la història* pugui accedir-hi de manera ordenada per seguir amb l'estudi. I cada historiador s'esforçarà a esborrar-se del relat. **L'ideal és la cerca del fet històric**, sostingut per evidències i documents contrastats.

És un procés molt estructurat, però **perd el relat**. Sense el context, sense la *interpretació*, l'estudi queda reduït a una seqüència de dades històriques classificades. Per tant, **la cerca del fet com veritablement succeí inevitablement ha d'arribar a ser un relat; i en el relat hi ha poèsis, cosa que duu a la interpretació**. El que s'hauria de fer és expressar, en base a les peces que cada historiador tingui, la narració que un pot postular. Mai serà perfectament correcta, però no cal que ho sigui: **cal acceptar les limitacions del subjecte**.

0.2.3 Sociologia

Durkheim diu que la **sociologia** tracta de l'estudi de fets socials. No és un fet físic; és un fet que només es dona **en grup**, en societat. Es pregunta com de diferent és explicar el comportament del grup sense construir aquesta explicació a base de comportaments individuals.

Sociologia
Establir una relació entre la part i el tot que limiti al màxim la interpretació .

Figura 13. Principi bàsic de la sociologia

Història de la Filosofia Contemporània I

- 1 -

Ciència i neokantisme

Professor: Yanko Moyano Diaz (ymoyano@ub.edu)

1.1 La modernitat positivista

La **filosofia moderna** té dues vessants principals:

Epistemologia	Ontologia
El coneixement.	L'èsser: la <i>res cogitans</i> .

Figura 1. Vessants de la filosofia moderna

A partir de l'**ontologia**, la filosofia es preguntarà quina és la **naturalesa de l'ésser humà**, debat del qual sorgiran molts camps filosòfics: la *filosofia política*, l'*ètica*, l'*estètica*...

Interpretació	Coneixement com a interpretació
Oposat d' informar , ser <i>objectiu</i> .	Oposat d'un coneixement vertader o verificat.

Figura 2. Qüestió central

En les **filosofies de la modernitat** una de les qüestions centrals és **minimitzar la interpretació** i maximitzar la veritat.

Descartes	La qüestió del mètode és primera i tributa en la preferència pel raonament lògic.	
Empirisme anglosaxó	És igual de rellevant:	La conversió de l'experiència empírica en coneixement segur.
		La <i>qüestió filosòfica primera</i> remet a la conformació d'un ús de la raó coherent i segur .
Filosofia kantiana	Comença amb la qüestió de com és possible un coneixement sintètic a priori i subratlla la <i>diferència</i> entre:	El pensament racional (sobre el fenomen).
		La cosa en si (<i>noûmen</i>).

Figura 3. Filosofies de la modernitat

1.1.1 La ciència

Ciència
Té l' aspiració a dir coses que són vertaderes .

Figura 4. Ciència

La **ciència** avança vers l'**aproximació** entre allò que es **diu** amb la **realitat**. Per tal d'assolir això, necessita un **mètode** que parteixi de **principis sòlids** (*axiomes*).

A la *Crítica de la Raó Pura*, **Kant** afirma que **tot coneixement comença amb l'experiència**, però no tot *prové* de l'experiència. La qüestió passa de ser la cerca del mètode per eludir els efectes de l'agent distorsionador entre subjecte i objecte a centrar-se en **allò que el subjecte afegeix al coneixement de la naturalesa**.

Hi ha diversos tipus de coneixements i judicis; el **coneixement pur sintètic** és aquell que podem obtenir de la **realitat**. Kant defensa que **mai podem arribar a la realitat com a tal de manera inequívoca**; per tant, allò que en sabem no prové de l'experiència, sinó d'una abstracció que ens en separa i des de la qual, combinada amb d'altres coneixements, podem interpretar-la.

	Coneixement pur	Coneixement empíric
Judici sintètic	<i>A priori, combinació de coneixements per obtenir-ne un de nou.</i>	<i>A posteriori, combinació de coneixements per obtenir-ne un de nou.</i>
Judici analític	<i>A priori, per experiència.</i>	<i>A posteriori, per experiència.</i>

Figura 5. Tipus de coneixement segons Kant

El **coneixement sintètic a priori** és la **metafísica**: una *condició de possibilitat de coneixement*. Kant qüestiona que una **metafísica pura** sigui possible: un pensament que es plantegi preguntes com un jutge les faria a un testimoni. Aquest seria el **coneixement científic**.

En general, tot el coneixement, tot el que coneixem, ho coneixem a través d'una *forma* que ens **impedeix arribar a la cosa en si**. La cosa en si no existeix en una realitat alternativa al moviment kantià; aquest la *crea*, tot i que mai hi podrà accedir. D'aquí parteix **Hegel** i l'idealisme alemany, que deixa de banda l'adquisició de coneixement en la vida quotidiana.

Cap als 1860s es dona un **retorn a Kant**:

Coneixement	Com a procés i no com a pressupòsit.
	Pensament productor de l'objecte de coneixement.
	Formació i consolidació de la ciència (<i>mètode</i>).
Ciència	Aproximació ascendent al coneixement de la totalitat (<i>cosa en si</i>).

Figura 6. Condicions de possibilitat del coneixement a priori en la filosofia neokantiana

La **ciència** intenta revelar la totalitat però **mai l'arribarà a assolir**: com en una **asímtota**.

1.2 El retorn a Kant

La història de la **filosofia de la interpretació** comença amb el retorn i revisió de **Kant** que fa el neokantisme entre els segles XIX i XX. Concretament, postula **sis idees** que, amb les seves diferències, estan presents en el **neokantisme** i que perfilen el punt de partida d'aquest gir.

Cerca dels valors	Estudi del coneixement
Sense que sigui una qüestió ètica.	Pràctica del coneixement.
Tenen valor per si mateixos ? O hi ha una estructura en les relacions que estableixen? Estudia la qüestió de l'objecte del coneixement .	Ja no es tracta d'analitzar les relacions socials, ètiques, estètiques... els fonaments de les relacions humanes; sinó de fer-ho de manera autònoma .

Figura 7. Les dues vessants de l'escola neokantiana (escoles de Baden i Marburg)

Una part de la filosofia contemporània té a veure amb aquest posar al centre la qüestió d'on surt el **contingut valuós de les relacions socials**. També inclou la **Història**: *un trànsit per alguna cosa que es desenvolupa per si mateix, o una cosa que fem nosaltres?*

La visió o èmfasi kantiana en la teoria de **fenomen** obre la porta a que aquestes qüestions es puguin estudiar per elles mateixes; **sense** haver de buscar alguna **cosa real** a la qual obeeixin. Es poden analitzar en un **pla autònom** a les relacions establertes pels humans i les coses.

Èmfasi kantiana en la teoria del fenomen
Busca <i>mirar la manera de mirar; pensar el pensament</i> .

Figura 8. Èmfasi kantiana en la teoria del fenomen

El mateix que fa **Weber** amb l'**anàlisi social**; també es pot llegir a *Descartes* i la *filosofia moderna* com a una pregunta filosofant: pel **subjecte que fa filosofia**.

Interpretar no és rebel·lar una realitat que està allà. Hi ha un grau de l'acte de produir: un *acte creatiu*. Els **neokantians** són els primers a establir un pla específic per estudiar la interpretació; en relacions amb d'altres interpretacions, com a una cosa abstracta. Una abstracció de la realitat.

<i>Crítica de la Raó Pura</i>	<i>Crítica de la Raó Pràctica</i>
Estudi de l' acte de raonar , de produir coneixement independentment de l'experiència.	L' historicisme i la sociologia són evidències de la raó pràctica.

Figura 9. Primeres dues Crítiques kantianes

La tesi central de la *Crítica de la Raó Pura* és:

Com és possible la matemàtica pura? [...] Com és possible la **ciència natural pura**? [...] Com que tals ciències ja estan realment donades, és oportú preguntar com són possibles, ja que el fet que deuen ser-ho queda demostrat per la seva realitat. Pel que es refereix a la **metafísica**, la marxa negativa que fins a la data ha seguit **fa dubtar a tothom, amb raó, de la seva possibilitat**.

[...] En efecte, la raó humana avança inconteniblement fins a aquestes qüestions, sense que sigui només la vanitat de saber molt qui la mou a fer-lo. La pròpia necessitat la impulsa cap a unes preguntes que no poden ser respostes ni mitjançant l'ús empíric de la raó ni mitjançant els principis derivats de tal ús. Per això hi ha hagut sempre en tots els homes, així que la seva raó s'estén fins a l'especulació, algun tipus de metafísica, i la seguirà havent en tot temps. Preguntem, doncs: com és possible la metafísica com a disposició natural?, és a dir, **com sorgeixen de la naturalesa de la raó humana universal les preguntes que la raó pura es planteja a si mateixa i a les que la seva pròpia necessitat impulsa a respondre el millor que pot?**²

Com conèixer *a priori*, si no estudiant allò que *jo* poso al *món*? **Allò que la raó posa al fenomen?**

El neokantisme encara no és obertament interpretatiu	Sobretot perquè la cerca del coneixement segueix sent la cerca d'un coneixement vertader (en el sentit de racional i verificable).
	Però sí que es noten matisos respecte les filosofies de la modernitat.
El coneixement és un procés a desenvolupar	El primer matís és que el coneixement no és cosa a descobrir sinó una transformació en el temps. En aquest sentit, és inevitablement històric .
El rol de la filosofia no és afegir coneixement	És ajudar a desenvolupar el procés de conèixer, perfeccionant-lo. S'anomena l' èmfasi metodològic del neokantisme.

² Immanuel Kant, *Crítica de la Raó Pura*.

Les dues formes generals de l'èmfasi	Baden	Centrant-se en la qualitat especial dels objectes de coneixement de les ciències socials, humanes i històriques (<i>divisió dels coneixements, historicisme, autonomia de l'objecte de l'estudi de la sociologia, de la filosofia</i>).	
	Marburg	Com a indagació del procés de conèixer: centrant-se en les condicions on es produeix el coneixement , l' objecte del coneixement i en els principis de l'acció subjectiva. És una línia anàloga a la de la <i>Crítica de la Raó Pura</i> .	
Almenys un coneixement versa sobre el procés de conèixer i els seus elements constituents	Ambdues formes tributen a la idea que hi ha al menys un tipus de coneixement que no versa directament sobre la realitat , sinó el procés de conèixer i els seus elements constituents (<i>conceptes, categories</i>).		
	Són autònoms respecte a:		
	L'experiència.	El coneixement empíric .	Les ciències que l'estudien.
Reforç del projecte kantianà	La filosofia : estudi de les condicions de possibilitat del coneixement.		
	L'èmfasi en l' estudi del fenomen (amb exclusió de la <i>cosa en si</i>).		

Figura 10. Les sis idees del retorn a Kant

1.2.1 Nietzsche

Apol·lini - Dionisiac	Etern Retorn	Inversió de la Moral
------------------------------	---------------------	-----------------------------

Figura 11. Analogies

Vol distingir-se de l'**idealisme alemany** i de les **filosofies assagistes** o interpretatives; el retorn a Kant és tornar a una filosofia que *es pregunta per les condicions del coneixement*. Però no en **Nietzsche**, que qüestiona **sota quines condicions és el coneixement la veritat**: una cosa de la qual podem estar **segurs**. Fa especial èmfasi en el *coneixement científic*.

Baden	Marburg
Se centra més en la qüestió de l'historicisme i les teories ètiques.	Treballa al voltant dels fonaments del coneixement pròpiament científic.
Revisita, reutilitza i recontextualitza les idees de la <i>Crítica de la Raó Pràctica</i> de Kant.	Revisita, reutilitza i recontextualitza les idees de la <i>Crítica de la Raó Pura</i> de Kant.
Busca el valor de les coses.	Com és possible el coneixement vertader.

Figura 12. Escoles destacades

Alguns dels representants més destacats de l'**escola de Marburg** són:

Hermann Cohen		Paul Natorp	
<i>A priori</i> i ordenat.	Ordenació d'esdeveniments singulars (<i>positivisme</i>).	L'autonomia de l'estudi del coneixement.	El psicologisme parla de processos mentals individuals; la ciència , de la naturalesa.
		Platonisme : les idees com a aproximacions.	
El coneixement ja està ordenat. La qüestió és explicitar-lo .		El coneixement filosòfic no tracta realitats, sinó coneixement; la lògica com a ontologia.	

Figura 13. Hermann Cohen i Paul Natorp

Ernst Cassirer és el tercer representat de l'escola amb *Filosofia de les formes simbòliques*.

Pel que fa a l'escola de **Baden**:

Wilhelm Windelbald	Ciències nomotètiques	Lleis generals, regularitats.
	Ciències idiogràfiques	Coneixements particulars, per agregació.
Hienrich Rickert	Estudis dels valors com a essènica (el món ha de <i>ser</i>).	
Max Weber	Presenta el fet social	La seva existència i funcionament es troba en el pla social.
	<i>L'ètica protestant i l'esperit del capitalisme</i>	Connecta la vocació religiosa i la racionalitat econòmica: el manament d' <i>estimar el proïsme</i> amb la brutalitat del capitalisme; la fe individual amb el desenvolupament d'una institució.
	<i>Economia i societat</i>	

Figura 14. Wilhelm Windelbald, Hienrich Rickert i Max Weber

Les connexions socials es dona en un pla diferent al de les connexions de la naturalesa. Les conseqüències de l'acció social (*creença* i *culte*) es donen amb **autonomia de la voluntat dels individus que formen la societat**; del desenvolupament social. En el cas del capitalisme, es contraposa la religió contemplativa i el manament diví de realitzar l'obra de Déu al món: **la salvació mitjançant la feina**. Això duu a una ordenació de la vida en funció de la producció i que crea una burgesia que controla la cadena productiva.

Una **ciència**, com més **abstracta** sigui més **coherent** serà. A mesura que un discurs s'aproximi a l'exactitud, es tornarà més caòtic.

1.2.2 Max Weber

Dos autors poden ajudar a veure aquestes idees en més detall: **Max Weber** i **Ernst Cassirer**. Dins de la metodologia de **Weber** és particularment il·lustrativa una **noció** de tipus **social**:

Autonomia i especificitat	Reforça l' autonomia i especificitat de l'objecte d'estudi les ciències socials , seguint una lògica molt similar a la de Durkheim amb el seu fet social.	
Distància entre els conceptes i la realitat	Això implica (i accepta) una relació com a mínim conflictiva (<i>distanciada i meditada</i>) entre els conceptes amb què treballen les ciències socials i la realitat que estudia.	
	També entre els resultats teòrics que produeixen i la seva aplicació pràctica.	
	El coneixement no és únic o matemàtic	Existeixen múltiples interpretacions d'un mateix pensament o pensador.
Presència de la interpretació	Obre la porta a la inevitable interpretació, com a acte necessari de mediació entre els resultats sociològics i la comprensió d'allò real .	

Figura 15. Raons per a una noció social

Comprendre és interpretar, en el sentit de *transformar* un coneixement previ en presència d'una realitat singular, d'aplicar una teoria general un esdeveniment específic. Weber elabora la seva hipòtesi sobre la relació entre l'**ètica protestant** i l'**esperit capitalista**, però assumeix també:

Relació entre ètica protestant i esperit capitalista	
Aquest factor no és l'únic que intervé en l'arrelament i desenvolupament del capitalisme.	No pot aplicar-se de manera absoluta i té excepcions , com en el cas d' <i>Escòcia</i> .

Figura 16. Relació entre ètica protestant i esperit capitalista

1.3 Ernst Cassirer

Parteix de la **contraposició ésser-entitat**: l'ésser que es contraposa només pot ser vist, après, com a **problema**. No tant com el resultat de la cerca d'un principi d'unitat en la diferència (com creien els *presocràtics*), sinó observant que **l'ésser és un problema que només es percep quan es fa la pregunta**. **El ser de l'ens és la substància**.

Però no se'l pot *buscar com a substància*: com conèixer la substància d'alguna cosa si no és coneixent al cosa abans: *a posteriori*? **L'única manera de conèixer la substància a priori és saber si en el procés d'aprehensió de l'objecte hi ha alguna cosa en el propi subjecte**. Si allò que hi ha dins del subjecte és una cosa, un ens, sorgeix el mateix problema. **El ser de l'ens, doncs, no pot ser substància**. Segons **Descartes**, és **pensar**. Però per **Cassirer** això segueix sent un ens.

Kant resol tres quarts del problema en plantejar que és una qüestió de la **forma**. L'**aprehensió** del món es dona en **determinats termes**: els del **subjecte**. *La pregunta filosòfica és buscar els termes*. Kant parla de dos àmbits:

Sensibilitat	Intuïció
La manera d'obtenir experiència d'allò real .	La manera com obtenir els conceptes d'allò real .

Figura 17. Àmbits de l'aprehensió de l'experiència segons Kant

El **neokantisme** vol tornar a Kant, però d'una manera que no els obligui a separar sensibilitat i intuïció; les coses sensibles i allò sense forma, o cosa en si. Arriben a **allò subjectiu com a acte**: com a **procés de conversió d'allò donat a allò ordenat o racional**.

Però també hi ha un **ordre** en la intuïció dels **fenòmens**, l'**experiència**: el fenomen ja ve sotmès a una forma abans de la racionalitat. O bé busques aquest ordre en la naturalesa (l'objecte) o el busques en el subjecte. I si el busques en el subjecte ho pots fer de dues maneres:

Psicològicament	En el propi acte de la conversió
-----------------	----------------------------------

Figura 18. Àmbits de l'aprehensió de l'experiència segons Kant

L'acte de **comprendre** ja és **oblidar**: eliminar coses que no són importants. Escoltar és **excloure**.

En el desenvolupament de l'ésser el subjecte es comprèn a si mateix. Comença a crear una **tradició**, un *corpus* de coneixement, una **acumulació de discursos** sobre allò real.

Ésser
Partícula ; element que emergeix dins d'una problematització .
És un fi ; no el començament del coneixement .

Figura 19. L'ésser

L'ésser no es pot donar mai per acabat: mai es pot dir que és una cosa concreta i concloure'l.

Conceptes i categories	Pregunta
Caràcter simbòlic .	Representació .

Figura 20. Conceptes, categories i pregunta

Ja es troba en **Kant** (*Crítica de la Raó Pura*): els **conceptes** com a **concordança**; una **eina**, en el sentit que *serveix per a alguna cosa*. Tots els objectes de coneixement ho són. En aquest sentit **el coneixement és un coneixement constituent de si mateix**. S'aplica a partir de si mateix.

Si això és cert, hi haurà **tantes unitats de l'ésser com categories del coneixement**. I això no ens ho podem permetre. Es pot veure quan es busca en les diferents formes del coneixement: la *biologia*, la *naturalista*... tenen **mètodes diferents**, però totes remeten a un **element central**.

Funció d'objectivació
Objectivar és treure la singularitat .
Extreure d'allò divers del material que conforma l'objecte de coneixement .
Transformar les intuïcions en experiències .

Figura 21. Funció d'objectivació

Quan un **recorda** troba les coses que ja han ocorregut sotmeses a una **lògica interpretativa**. És per això que els historiadors desconfien dels testimonis històrics: com més s'allunyin del fet original, més lògica interna li hauran aplicat.

No totes les **ciències** remeten a un objecte únic, sinó a un **símbol o signe**. No és una cosa; sinó una **acció**. Per tant, el **coneixement** és una entre moltes formes d'aprehensió o **interpretació de l'ésser**. Són camins que l'esperit segueix en la seva **objectivació**: en la seva autorevelació.

Cassirer expandeix el camp dels coneixements, cosa que serà recurrent al llarg del segle XX. Arriba al **pensament quotidià**, on afirma que hi ha el mateix procés: també són objectivacions (*formes de coneixement*), que es duen a terme per medis no lògics o conceptuals.

Epistemologia de la interpretació	Ontologia de la interpretació
Com s'interpreten les coses en termes V/F.	Constitució del símbol i el signe.

Figura 22. Epistemologia i ontologia de la interpretació

1.3.1 Ésser, entitat i fenomen

Ernst Cassirer escriu:

El punt de partida de l'**especulació filosòfica** està caracteritzat pel concepte d'**ésser**. [...] Allò que s'assenyala com a la substància del món, no el transcendeix en principi, sinó que és justament **alguna cosa extreta d'aquest** univers. Una **entitat individual, particular i limitada** és entrescada per, a partir d'ell, derivar genèticament i *explicar* tota la resta. D'aquí que, per més que variï en quant a el contingut, manté l'explicació, en la seva *forma* general, dins dels mateixos límits metodològics. [...] Plató mateix va entendre en aquest sentit [...]: mentre que aquells van prendre l'**ésser en forma d'entitat individual**, com a ferm punt de partida, ell ho va reconèixer per primera vegada com a **problema**. Plató ja no pregunta només per la disposició, constitució i estructura de l'ésser, sinó pel seu *concepte* i per la significació d'aquest context. [...] Només allí, on l'ésser conserva el sentit precís de *problema*, conserva el pensament el sentit i valor precisos de *principi*.

Ara ja no marxa al costat de l'ésser, no és un mer reflexionar *sobre* ell mateix, sinó que **és la seva pròpia manera interna la que determina la forma interna de l'ésser**.³

Can **distingir** entre:

Ésser	Entitat
Problema.	Allò que és singular .

Figura 23. Ésser i entitat

La filosofia ha intentat extreure el concepte d'ésser com a part de l'univers, no com a cosa en si mateixa. Trobem aquí traces de la **revolució copernicana de Kant**: *canviar el punt de vista, establir que el coneixement depèn de les qualitats del subjecte que coneix, i no de l'objecte*.

D'aquí que allò que la ciència designa com el seu **ésser** i el seu **objecte** no aparegui sense més com a mer fet simple i analitzable, sinó que **cada nova modalitat** i cada nova direcció de la consideració descobreixen en ell un **factor nou**. D'aquesta manera, el rígid concepte de ser sembla fluir i caure en un moviment generat, i la unitat de l'ésser ja només pot pensar-se com a finalitat i no com a començament d'aquest moviment. [...] **Els conceptes fonamentals de cada ciència**, els medis amb els quals planteja les seves qüestions i formula les seves condicions ja no apareixen com a pròpies passives d'un ser donat, **sinó com a símbols intel·lectuals creats per a ella**. [...] consistiria en que forméssim *imatges virtuals internes o símbols* dels objectes exteriors [...].

Les imatges a les quals ens referim són les nostres **representacions de les coses** [...] **tampoc coneixem ni tenim cap medi per averiguar si** les nostres representacions de les coses **concorren amb elles en res més que en aquesta única representació fonamental**. [...] **El seu valor no resideix en reflectir un ésser donat, sinó en allò que proporciona com a medis de coneixement**, la unitat dels fenòmens, que creen a partir de si mateixos.

Aquest és el primer cop que es fa referència a **símbols**. S'opera amb una còpia o imatge del que un veu; que és **abstracta** i ha eliminat elements irrelevants per a l'anàlisi.

Imatge
Sorgeix de l'acte de problematització mateix.

Figura 24. Imatge

Per tant, **què és una representació?** A quin *logos* pertany? Quan un **estudia** filosòficament un problema o fenomen ho fa perquè es troba en el **context d'una problematització**. Un fenomen **manté una relació amb la realitat**, però està lligat a la problematització. Aquí rau el problema.

La història del **pensament és la història del perfeccionament del concepte**, que és el seu **grau de semblança amb allò real**. Aleshores, *la relació que estableix Kant entre el fenomen i la cosa en si, no és una altra etapa de l'esperit, el coneixement preguntant-se sobre si mateix?* Aquesta és la part **hegeliana** d'allò neokantià.

Si la **definició**, la determinació de l'objecte del coneixement, només pot realitzar-se per medi de l'estructura conceptual lògica peculiar, aleshores no és possible rebutjar la conseqüència que **la diversitat de tals medis ha de correspondre també a un diversa estructura de l'objecte**, un

³ Ernst Cassirer, *Filosofia de les formes simbòliques*.

divers sentit de les connexions *objectives*. Dins del mateix àmbit de la *naturalesa* l'objecte físic no coincideix sense més amb el químic, i el químic tampoc amb el biòleg, perquè el coneixement físic, químic i biològic contenen cadascun un **punt de vista particular en el plantejament del problema** i els fenòmens se sotmeten a una experimentació i conformació específiques amb arranament a aquest punt de vista. [...] La necessitat de saber ja no pot ara ser garantida i assegurada referint-la a totes les seves formes a un objecte comú *simple* que es comporta amb relació a aquestes formes com a imatge original de les còpies empíriques.

La **filosofia**, en la seva **funció espiritual fonamental**, es dedicarà a estudiar les diverses problematitzacions; però **xoca amb el concepte de la unitat**. Ha de cercar la **qüestió fonamental**. Potser **la unitat no és una cosa**; sinó una **acció**: un tipus de desenvolupament o funció especial espiritual. *Per exemple*: busquem què és un ésser humà. Però cada disciplina científica en té un concepte diferent (*biològic, zoològic, antropològic...*). N'hi ha d'haver un de bàsic, fonamental.

[...] el *coneixement*, per més universal i comprensiu que se'l conceptuï **no representa més que un tipus particular de confrontació** des de la totalitat d'aprehensions i interpretacions espirituals de l'ésser. [...] tot coneixement tracta de sotmetre la pluralitat dels fenòmens a la unitat d'una *proposició fonamental*. [...] El coneixement es manté essencialment dirigit a aquest objectiu: a la **inserció d'allò particular en una forma universal legal i ordenadora**.

Tot pensament és ordenació real. En tota relació **subjecte-objecte** hi ha un acte d'objectivació que no s'esgota en les relacions formals: n'hi ha en tot (l'*art*, el *pensament quotidià*, l'*ètica*, la *física quàntica*...). Per **objectivar** hi ha dos **moviments**:

Extreure l'objecte de la realitat	Un objecte de pensament (no la cosa en si: un <i>concepte problematització</i>).
	La filosofia busca la funció primordial , pura, d'aquest acte d'objectivar.
Problematitzar	

Figura 25. Moviments de l'acte d'objectivació

La **contraposició ésser-entitat** es resol veient que **l'ésser és part d'un problema**. La **unitat de l'ésser és el fi i no el començament del coneixement**. Això contrasta amb la ingènua *teoria reproductiva del coneixement*, que busca la manera de reproduir coneixement de la manera més acurada possible a la realitat. Hi ha una funció humana comuna: *problematitzar*. Així, **s'arriba a l'anàlisi de l'objecte com a problema**.

Si es conceben en *aquest* sentit l'*art* i el llenguatge, el mite i el coneixement, sorgeix del punt el **problema comú** que dona accés a una **filosofia general de les ciències de l'espirit**.

Els **conceptes** no són les coses: són **abstraccions de la realitat**. Tenen un caràcter **simbòlic**, així com les **categories**. Són, doncs, medis de coneixement humà. *Què és, doncs, coneixement?*

Coneixement
Conèixer ; el conèixer de manera problematitzada.
Tracta el coneixement com a concordança ; com a constituent .

Figura 26. Coneixement segons Cassirer

Això ens introdueix del **problema de la pluralitat**, o la *unitat del coneixement*:

Problema de la pluralitat
La pluralitat metòdica i conceptual de tots els estudis particulars (<i>coneixements</i>).
Filosofia
Estudi de la funció espiritual (unitat) de la qual emanen les diverses activitats científiques.

Figura 27. Problema de la pluralitat i filosofia

La unitat en la funció (*principi de l'acció*) del conèixer contrasta amb la unitat de la substància del conèixer.

Segons Kant, només aquest anàlisi posa de manifest les condicions en les quals es recolza qualsevol coneixement de l'ésser i fins el seu mer concepte.

L'únic que poden conèixer amb una mínima seguretat és la manera com assolim el coneixement. És el problema de l'objectivació.

El principi fonamental del coneixement crític, el principi del primat de la funció sobre l'objecte, adopta en cada sector particular una nova forma i reclama una nova fonamentació autònoma.

La cerca radica no en l'objecte com a cosa final sinó en el procés de descobrir, nombrar, representar...

La crítica de la raó es converteix així en crítica de la cultura. Tracta de comprendre i mostrar com tot contingut de la cultura, en la mesura que sigui alguna cosa més que un mer contingut aïllat, en la mesura que estigui fundat en un principi formal universal, proposa un acte originari de l'esperit. Només aquí troba la tesi fonamental de l'idealisme la seva autèntica i completa confirmació.

Així, Kant comença a encaminar la filosofia vers un sistema de significació de símbols que compona la cultura. La cultura està en estat *constant de formació i descomposició*: creant objectes amb interpretacions cada cop més innovadores.

[...] si es parteix no tant del concepte general del món com del **concepte general de la cultural**, la qüestió adquireix aleshores una forma diferent. Doncs el contingut del concepte de la cultura **no pot desvincular-se de les formes i direccions fonamentals de la creació espiritual: l'ésser no pot aprehendre's aquí d'altra manera que en l'acció**. Només en la mesura que hi hagi una direcció específica de la fantasia i la intuïció estètica, hi haurà un camp d'objectes estètics, i el mateix cal per totes les restants energies espirituals en virtut de les quals es configura per nosaltres la forma i el perfil d'un domini determinat d'objectes. Fins i tot la consciència religiosa (per més convençuda que estigui de la *realitat*, de la veritat del seu objecte) transforma aquesta realitat en una simple *existència* material només en el nivell més baix, en el nivell d'un pensament purament mitològic. Per contra en tots els nivells superiors de contemplació és conscient amb major o menor claredat que només i té la consciència el seu objecte al referir-se a ell d'una manera eternament propi i exclusiu.

La doctrina religiosa, a través de la seva interpretació, crea el seu objecte: a Déu.

És una espècie de comportament amb si mateix, en la direcció que **l'esperit es traça a si mateix cap a alguna cosa objectiva que ha concebut**, on resideix juntament la garantia última d'aquesta objectivitat. [...] no pot residir en un ser donat, sinó en una tasca comuna.

Està proposant una filosofia al voltant del **coneixement com a acte**; com a acció.

1.3.2 Llenguatge

El **problema de la raó** en la **interpretació de l'ésser** és que, si el **coneixement** concerneix eines, el **procés** per interpretar, hi haurà **tants éssers com formes de coneixement** (*ciències, disciplines*). A la llarga, pot acabar **distorsionant**-se tant que perdi la connexió amb l'ésser únic.

L'**ésser humà** existeix; però no és una elecció a l'atzar. Porta una càrrega conceptual. És un concepte nostre: allò que es defineix en la pròpia carta universal dels drets humans. Hi ha unes quantes característiques que s'han desenvolupat al llarg d'un procés de crear l'objecte. Primer es va annexar a l'home; després a la dona... això mostra la **formació històrica** que ha tingut al llarg del temps. **Passa amb tot concepte**.

Però no podem dir és que l'ésser humà és tantes coses com tractaments ha tingut. Hi ha d'haver **alguna cosa que els uneixi a tots**: els aglutini en un. Això és el que busca **Cassirer**.

Tots partim d'una **funció interpretativa**, que Cassirer anomena **simbòlica**.

Funció simbòlica
Un terme que és particular en funció d'un altre que és universal .
O integrar-se en alguna cosa particular .

Figura 28. Funció simbòlica de Cassirer

Hi ha una sensació de **llibertat** en introduir-lo en la **lògica de la cultura**: d'allò *particular* a la *generalitat* mitjançant l'*objectivació*. En el cas extrem (els *presocràtics*), es busca una **cosa de referència que expliqui la unitat de la diversitat**. Però la contemporaneïtat no parla d'una cosa, sinó d'una *funció*, d'una **acció**.

Representació
Tot el que pensem.
Objecte del pensament.

Figura 29. Representació

El món de les representacions és el món de la coherència: **construïm** en funció d'un **principi** de coherència. La **vida** no és coherent: està plena de contradiccions. Sense estar mitjançada, és **caòtica**; però amb la primera paraula, mediació, pren una mica més de lògica. **Es tracta de trobar la lògica de representar; no d'allò representat**. Cassirer parlarà dels **signes**.

El primer problema que se'ns presenta en l'**anàlisi del llenguatge, de l'art i del mite**, consisteix en la qüestió de saber com d'un determinat contingut sensible aïllat pot fer-se el **portador d'una significació espiritual universal**.

L'estudi dels **llenguatges** permet tal legalitat o objectivació, l'**estudi del resultat universalitzat**.

Llenguatge
Coherent.
Els continguts d'un llenguatge no poden ser equiparables a la realitat immediata.

Continguts	Representacions de la realitat
	Signes.
Sistema	Els llenguatges són un sistema .
	Els elements no s'introdueixen per addició: cadascun implica una reestructuració del sistema i tots els elements previs.

Figura 30. Llenguatge

Estan presents tant en la Física i la resta de les ciències *dures*, com en les humanitats i les arts.

Qualitats pròpies dels llenguatges		
L'ordre.	La coherència.	El sentit.

Figura 31. Qualitats pròpies dels llenguatges

Són, per tant, les **qualitats** de les **relacions entre signes**, no de la **realitat** immediata.

Signes
No són simples agregats o reflexos d'un ordre que ja existeix.
Són part activa en el procés de coneixement en la mesura que és a través d'ells (en ells); per tant, és amb una mediació i el seu ordre que la realitat pot ser pensada i el coneixement es desenvolupa.
No és la funció representativa: és la fixació final . La cultura , la subjectivitat .

Figura 32. Signes

A través dels llenguatges (sistemes de signes) es **planteja i resol** (provisionalment i contínua) **el problema fonamental de la relació entre el particular i allò universal**.

[L]'**estructura de la ciència no pot ser desvinculada de la lògica dels signes**. Doncs el signe no és un mer embolcall eventual del pensament, sinó el seu òrgan essencial i necessari. No serveix només per a la comunicació d'un contingut de pensament conclusivament donat, sinó que és l'**instrument** en virtut del qual aquest mateix **contingut es constitueix i defineix completament**. L'acte de la determinació conceptual d'un contingut acompanya l'acte de la seva fixació en qualsevol signe característic. [...] **allò universal només pot captar-se en allò particular; de la mateixa manera que allò particular només pot captar-se en allò universal**.

Els llenguatges **estabilitzen el pensament**. *Allò particular* és el **significat**.

El **llenguatge** es converteix en l'**instrument espiritual fonamental** en virtut del qual progressem passant **del món de les meres sensacions al món de la intuïció i la representació**. El llenguatge comporta ja en germen aquella labor intel·lectual que es manifesta ulteriorment en la formació del concepte com a concepte científic, com a unitat formal lògicament determinada.

I per tant es dona amb la **consciència**, que només troba la seva **unitat** en l'acció de **pensar les representacions** (els *objectes*).

Consciència
El jo que es pensa a si mateix.
Només és possible a partir del pensament d'objectes .

Figura 33. Consciència

Els desenvolupaments **idealistes** de la filosofia **recreen l'activitat cada vegada més complexa** de la **consciència**, tornant una i altra vegada a les **representacions** i donant-los cada cop una **nova capa de significació** (una *significació ideal transformada*). I, d'aquesta manera, en algun punt d'aquesta recreació recursiva, apareix la **contraposició subjecte-objectiu** com a mons separats i contraposats de la representació però al mateix temps dependents entre si.

Subjecte més lliure
El que es veu a si mateix lluitant per la llibertat: la seva llibertat.
El següent pas és <i>preguntar-se per què ha identificat el concepte com a llibertat</i> .

Figura 34. Subjecte més lliure

Per entendre l'ara, cal entendre el després i l'abans. Els tres es formen alhora. Els **elements** emparentats del **llenguatge** formen una espècie de **plànol**: no és el mateix parlar de *temps* en Física que en una narració.... Hi ha una espècie de joc del llenguatge o **sistemes de referència independents**. Això afecta la **cultura**: **genera una complexitat d'emparentar coses que no ho estaven abans**. Amb el temps es donen **metàfores o símls entre un sistema de referència i l'altre**. Els elements d'un llenguatge, doncs, es formen mútuament.

Cultura		
Univers simbòlic que expressa la unitat funcional entre les formes:		
orgànica	espiritual	de l'ésser humà.
Cos, allò subjectiu .	Ànima, allò objectiu , fora de la consciència.	

Figura 35. Cultura segons Cassirer

1.3.3 Crítica de la raó com a crítica de la cultura

El plantejament de **Cassirer** fa de **pont** entre la filosofia de la **modernitat** i la del segle **XXI**. A partir del segle **XX**, el pensament fa el **gir interpretatiu** o culturalista.

Basa la **condició de l'ésser**, *el coneixement en si mateix*, en un estudi del **coneixement** com a **acció** (*de conèixer*). *Com puc entendre el logos? Què faig quan penso en el principi de les coses? Què faig quan penso?* Així, se centra en l'acte de **racionalització**, més que no pas la raó mateixa.

Revolució Copernicana de Kant		
Abans, l' adaptació del subjecte per conèixer la natura: rebre les impressions de l'objecte.		
Ara:	Objecte	Convertit en fenomen .
	Subjecte	Pot donar la forma amb què la naturalesa és. És qui s'apropa a l'objecte .

Figura 36. Revolució Copernicana de Kant

Cassirer pren el fenomen i n'estudia el signe i el significat.

Signe	Significat
Hi ha l' activitat creativa , formalitzadora, racionalitzadora del subjecte .	Allò particular (<i>experiència o cosa</i>).
	Hi ha la sensibilitat , la intuïció .

Figura 37. El signe i el significat del fenomen

L'**element particular** queda **integrat** en el **fenomen**, de la mateixa manera que la *cosa en si* hi quedava en Kant. Interessa investigar **com es formen les opinions**: les vies de **coneixement** amb les quals carrega la formació de l'opinió. Dels signes; d'aquí els mites; la religió; la ciència... i, tot i que a Cassirer no li interessa gaire, el *pensament quotidià*.

Les coses deixen de ser singulars (el que són per si mateixes) en el moment que entren en relació amb la **singularitat**. **La vida no pot ser transformada, reinterpretada, contínuament**: cal que hagi entrat ja a la raó per ser-ho; però aleshores ja ha **perdut la seva particularitat**. En l'**art** es trobarà molt sovint aquesta dicotomia entre llibertat i singularitat: *trencar amb la forma*.

El **contingut originari de la vida** no pot aprehendre's en una forma qualsevol de la *representació*, sinó només en la **intuïció pura**.

La primera **contradicció** és entre la **representació** i la **sensibilitat**. Amb això s'ha observat la complexitat de l'acte d'interpretar. **La cultura comença a prendre un sentit contradictori i més funcional que estàtic: es pot dir de moltes maneres**.

Cultura
Tot el sistema de símbols i significats que ens serveixen per donar significat a les coses; és el llenguatge , una manera de pensar , determinats hàbits .

Figura 38. Cultura segons Sewell

Cultura també pot ser una **denominació d'un tipus d'acció** (*accions culturals*): de **desafiament al sistema** de significat. Per tant, parlar d'allò cultural no és parlar del significat que existeix. No és seguir un diccionari de signes. L'important no és el signe; sinó el procés mitjançant el qual es **crea un emparentament** entre un **signe** i un **significat**.

Però Cassirer es passa en, a partir d'un conjunt de signes, convertir-ho *tot* en objectes de cultura.

Professor: Yanko Moyano Diaz (ymoyano@ub.edu)

2.1 Ésser i sentit

La pregunta de *Ser i temps* de **Heidegger**, i el que el fa tan difícil és: *quin és el sentit de l'ésser?*

Donar sentit	Context de l'ésser
Contextualitzar.	Història de la filosofia.

Figura 1. Contextualitzar l'ésser

Tota partícula que expressi l'**existència** d'un objecte fa servir el verb **ser**. Així, cal buscar el seu **sentit per a cada cas** particular.

L'ésser es pot dir de moltes maneres.⁴

El **problema** és que caldria estructurar la resposta de tal manera, amb tal claredat, que **no** s'usés el mateix **verb**. *No pot ser que la definició d'un cas d'existència sigui un cas d'existència*. Un pot explicar què és l'**ésser humà** buscant una multitud d'espècimens i trobar-los una unitat. El mateix es pot fer amb totes les altres instàncies d'ésser; però això no duria a la unitat completa buscada. **El sentit de l'ésser és el temps.**

Així: *quin és el sentit de la pregunta de l'ésser?* **Heidegger** evidencia: **els únics que usen l'ésser com a substantiu són els filòsofs**; la substantivació no és el camí vers la resposta per l'ésser. Per evitar-la, el pensador fa una trampa i l'anomena **Dasein**: una paraula alemanya que també es fa servir per substantivar... ressaltant així la magnitud o dimensió **filosòfica** que vol tractar com a **problema**, i no com a solució, de la qüestió de l'ésser.

Dasein
L'ésser que es pregunta per la seva pròpia constitució : el jo, la persona, en una actitud filosòfica .
És l'ésser que es deu la constitució a si mateix. No pot ser tractat com un ens o objecte.

Figura 2. Dasein de Heidegger

L'ésser és sempre el ser d'alguna cosa o algú, en tant que verb. Heidegger critica que la filosofia ha assumit aquesta **falta de distinció** entre el verb i el substantiu. La mateixa acció, com a verb, està inclosa en el qui cartesià. Per això funciona tan bé.

Respostes òntiques	Respostes ontològiques
Sobre un ens o objecte.	Sobre si mateix.

Figura 3. Respostes òntiques i ontològiques

⁴ Aristòtil, *Metafísica*, llibre IV.

Una explicació no pretén explicar el començament, sinó arribar a l'explicació. No assolirà el seu fil conductor fins que s'hagi trobat el concepte d'ésser. **En explicitar l'ésser, aquest adquireix nou contingut.** En tant que som nosaltres mateixos éssers que preguntem, un subjecte, un ésser que pregunta, un *Dasein* es torna **transparent per a si mateix a través de la pregunta.**

Primacia del <i>Dasein</i>
Tant en sentit òntic com ontològic .
L'ens que posseeix el caràcter del <i>Dasein</i> té un perfil que li concedeix primacia en la pregunta de l'ésser.

Figura 4. Primacia del *Dasein*

2.1.1 Existència

Existència
La manera com el <i>Dasein</i> està al món: principalment en el futur, més enllà de si mateix .
A diferència de la dels ens, involucra entendre el seu <i>ser</i> i capacitat per preguntar-s'ho .

Figura 5. Existència

Per **Heidegger**, l'**existencialitat** és:

La qüestió de l'existència es una **incumbència òntica** del *Dasein*. Per a això, no es requereix la transparència teòrica de l'estructura ontològica de l'existència. La pregunta per aquesta estructura apunta a l'**exposició analítica d'allò constitutiu de l'existència**.

Pel que fa a la **comprensió existencial**:

[...] al *Dasein* li pertany essencialment l'**estar en un món**. La comprensió de l'ésser pròpia del *Dasein* comporta, doncs, amb igual originalitat, la **comprensió d'alguna cosa com un món**, i la comprensió de l'ésser de l'ens que es fa accessible dins del món. [...]

2.1.2 Pregunta per l'ésser

Fins a quin punt té a veure la pregunta de l'ésser i el temps amb la interpretació? **Tothom interpreta** constantment sense necessitat de pensar en la interpretació. La cultura, el llenguatge, ja ho fa automàticament. Però un comença a ensopegar quan es **pregunta per la interpretació**.

L'ésser s'utilitza constantment, però és el més difícil d'explicar. És allò més general; res particular podrà explicar-lo... i no hi ha res més general que ell per derivar-lo.

Ésser òntic	Ésser ontològic
No es pregunta per la seva condició d'ésser.	Es pregunta per l' estructura racional que el sosté, on la pregunta per l'ésser és explícita .
Només la seva relació amb d'altres éssers.	

Figura 6. Éssers òntic i ontològic

Això no vol dir que al nivell **òntic** l'ésser no funcioni; tampoc que la interpretació no funciona: es **relaciona** amb d'altres interpretacions **sense necessitat d'aclarir** què és una interpretació.

El problema de la perspectiva **ontològica** és que per explicar-la cal **assumir-la**, desgranar-la. És una cosa que **emergeix del propi plantejament del problema**.

Allò que determina l'ens en tant que ens, això amb vistes al qual l'ens, en qualsevol forma que se'l considera, ja és comprès sempre.

El plantejament d'aquesta pregunta, com a manera de ser d'un ens, està, ell mateix, determinat essencialment per aquell pel qual en ell es pregunta: per l'ésser. **A aquest ens que som en cada cosa nosaltres mateixos, i que, entre d'altres coses, té aquesta possibilitat de ser que és el preguntar el designem amb el terme *Dasein*.** El plantejament explícit i transparent de la pregunta pel sentit de l'ésser exigeix la prèvia i adequada exposició d'un ens [del *Dasein*] en allò que respecta al seu ésser.

Qualsevol pot ser **lector**: és un rol que s'assumeix. Si un es vol fer càrrec absolutament de la persona (l'interpret) té el problema de **Heidegger** i deixa en primer pla no el **problema abstracte entre interpret, text, emissor**:

Primacia de la pregunta per l'ésser	
Determinar les condicions a priori de la possibilitat de:	
La ciència que investiga l'ens.	Les ontologies que precedeixen les ciències òntiques.

Figura 7. Primacia de la pregunta per l'ésser

Quan la biologia diu *què és l'ésser humà* en termes biològics, doncs, d'alguna manera està donant per feta la paraula ésser: una **relació entre allò que diu i la realitat a la qual es refereix**. Les ciències particulars donen per feta una noció de l'ésser que no es pot sinó explicar filosòficament. La **pregunta de l'ésser** no és només fer filosofia analitzant les condicions de necessitat de l'ésser en les ciències particulars, sinó **observar que hi ha un acte humà, interpretatiu, en totes les ciències**.

Primacia de la interpretació de les disciplines
<i>Primacia de la pregunta per l'ésser.</i>
Primacia ontològica.

Figura 8. Primacia de la interpretació de les disciplines

Aquesta primacia hi és, abans de res, perquè les ciències particulars la necessiten. El problema no és que no l'aclareixin, sinó que **es necessita fer-lo explícit: l'ésser en el seu context i com a relació**, no unitat, entre allò **real** i una **proposició** de la ciència particular.

La primacia òntica de la pregunta de l'ésser:

La **ciència general** pot definir-se com un tot de **proposicions vertaderes** connectades entre si per relacions de **fonamentació**. Però aquesta definició no és completa ni assoleix la ciència en el seu sentit. [...] [L]a investigació científica no és l'únic ni el més immediat dels possibles modes de ser d'aquest ens. D'altra banda, **el *Dasein* mateix es destaca davant dels altres ens**.

La comprensió de l'ésser és, ella mateixa, una determinació de l'ésser del *Dasein*. **La peculiaritat òntica del *Dasein* consisteix en que el *Dasein* és ontològic**, o dit d'una altra manera, que la seva exclusivitat com a ens, allò que li és propi, és preguntar-se mitjançant el mateix (*Dasein*) sobre si mateix (ens).

Ser-ontològic no significa aquí desenvolupar una ontologia. Si reservem, per consegüent, el terme ontologia per a pel qüestionament teòretic explícit de l'ésser de l'ens, haurem de **designar com a preontològic de l'ésser-ontològic del Dasein**. Però "preontològic" no significa tan sols un pur estar sent òntic, sinó un **estar sent en la forma d'una comprensió de l'ésser**.

La **filosofia històrica** es pregunta pels fets i els seus protagonistes: *per què va fer algú el que va fer?* Per aclarir-ho cal observar la seva condició econòmica, de raça, de gènere... I així es torna a les **ciències particulars**: com es relacionen amb el protagonista, com a persona.⁵

La pregunta de Heidegger
Com es relaciona el protagonista de la història amb si mateix ?
Com es relaciona aquest ésser que es considera protagonista del seu ésser amb el conjunt de proposicions que li donen les ciències particulars ?

Figura 9. La pregunta de Heidegger

En l'ésser artificial dels algorismes hi ha involucrada una **activitat humana**. A les xarxes socials no n'hi ha prou a analitzar **la persona sense consciència**; això seria només **òntic**. Cal mirar la **consciència** que està en contacte amb un entorn, una ecologia digital, que no li és natural.

Consciència d'exclusivitat
Hi ha un ésser pre-ontològic on hi ha els elements que permeten el plantejament ontològic .

Figura 10. Consciència d'exclusivitat

2.1.3 Temps i distància

Temps	
Allò la configuració del qual permet la narració .	
Kantià	Físic
Encara que la resposta vagi en la direcció equivocada , té alguna cosa a veure amb què és l' ésser .	No està circumscrit a una pregunta de l'ésser.

Figura 11. Temps

No és possible una **interpretació** si no és en relació no només amb una **estructura simbòlica**, sinó amb una estructura simbòlica que **funciona amb el temps**.

Narració
Sempre es fa (la trama sempre s'interpreta) des d'un moment que busca en el passat l'explicació sobre el present vers un futur .

Figura 12. Narració

És impossible interpretar alguna cosa fora de la situació temporal actual de qui la percep. En el reconeixement de l'ús de la narració present hi ha un tret on es reproduïx o assimila la pretensió hegeliana de viure, trobar, identificar en el temps.

⁵ Per exemple: el camp de la Intel·ligència Artificial és un moviment preeminentment ontològic. El *Dasein* es pregunta per l'estructura racional que el sosté, on la pregunta per l'ésser és explícita. L'investigador fa una recopilació de trets de l'ésser que hauran de ser reflectits en l'algoritme i les seves fórmules.

Lectura
Configura el temps; alhora que només és possible en el temps.

Figura 13. Lectura

Hi ha una diferència entre l'ésser vist des de les **ontologies tradicionals** i vist ònticament, des de les **ciències naturals**. Viure en la cultura de manera quotidiana és **òntic**; pensar en la cultura, buscar la seva estructura més interna, és **ontològic**. El mateix passa amb les distàncies: una distància pot ser mesurada, objectiva; o, en **Kant**, hi ha la noció de l'espai en l'experiència sensible. A diferència del **temps** i l'**espai** que naveguem en la nostra existència, hi ha un temps i espai circumscriu ontològicament.

En **Descartes** es dona el mateix: un resol problemes òntics, i en la cerca apareix una definició del temps i l'espai ontològic.

El **Dasein** s'entén a si mateix des de la seva existència, des d'una possibilitat de si mateix: ser si mateix o no ser-ho. El *Dasein* o bé ha triat aquesta posició, o bé s'hi ha trobat, o sempre ha sigut així.

2.1.4 El món i els útils

Figura 14. Relacions del Dasein

El **Dasein** és l'ésser que es pregunta per la **pròpia existència**: viu al món i està envoltat d'**útils** que es defineixen per les relacions de la seva utilitat.

Útils
Tots estan connectats , i aquesta connexió és el Dasein .
No és un <i>per què</i> , sinó un <i>com</i> es relacionen amb el <i>Dasein</i> .
No existeixen com una cosa que mirem o observem, sinó perquè formen part d'una existència .

Figura 15. Útils

El martell serveix per clavar claus; però també perquè el *Dasein* li dona certa importància en tant que objecte de coneixement. Són tot **relacions holístiques**, si bé no totes iguals: hi haurà coses que **despertaran més interès** que d'altres.

Disposició afectiva del Dasein
El primer que apareix : condiciona la interacció amb els objectes.
La primera sensació de totes és la d'estar empès , posat al món: està notant aquesta diferenciació o separació que existeix entre el <i>Dasein</i> i els útils.
Les coses importen al subjecte, al <i>Dasein</i> , a causa d'un cert estat d'ànim .

Figura 16. Disposició afectiva del Dasein

No és una **separació constitutiva**, sinó **constituïda** com a primera disposició afectiva. És una cosa que el *Dasein* sent; el persegueix, l'afecta. És una **sensació de trobar-se**, d'estar al món.

Estar empès
No només en el sentit del temps ; també per la causalitat .
El <i>Dasein</i> no controla cap de les sensacions: hi participa , però no les ha produït.

Figura 17. Estar empès

La idea de la **disposició afectiva** prové abans d'un altre concepte de **Heidegger**:

Oberturitat
El <i>Dasein</i> està obert al món que habita, com a disposició afectiva.

Figura 18. Oberturitat

Si la primera sensació és la **disposició afectiva**, la segona és la **comprensió** del com s'existeix.

Figura 19. Sensacions del Dasein

La **condició d'empès** remet a un temps passat; la **comprensió**, a una relació actual i futura. Li revela al *Dasein* què és, com a possibilitat. És com dir que està empès en un món d'útils que no existeix *per a què* (relació entre ells) sinó *com* (en relació amb el *Dasein*), cosa que implica la possibilitat d'usar-los. Amb la **Història** passa el mateix: ningú la controla, s'està empès en ella.

Primer existencial	Estar-és.
	Inclou tots els objectes inerts del món.
	Però a l'estar al món no només hi ha objectes inerts: també hi ha persones.
Segon existencial	Co-estar.
	Les relacions entre persones no són com les que hi ha entre les coses.
	Les coses que un diu sobre si mateix no només expressen coses d'un mateix sinó també de les relacions amb la gent al seu voltant.

Figura 20. Existencials

La **identitat pròpia** expressa tant trets propis com la relació amb d'altres.

Dasman
Els altres estan difuminats en allò que anomena com el <i>Dasman</i> : l'un.
És tots i ningú alhora: una mitjanesa .

Figura 21. Dasman de Heidegger

Descriure's a un mateix amb la relació amb la mitjanesa és ser part de la mitjanesa: d'aquest ésser indiferenciat. El *Dasman* alinea el *Dasein*, com una vara perquè una planta creixi recta.

Una bona part de l'efecte de l'art prové d'allò que fa exclusiva una obra: obliga a l'espectador a obrir-se a una disposició afectiva, a comprendre una cosa que no se li dona com a comprès i a elaborar un discurs que, encara que no ho digui, expressa aquella part de l'experiència amb la qual es queda. Tot el contrari del que fa el cinema comercial que, a partir d'un format reconeixible, repeteix un format que funciona en tant que no requereix pensar.

2.1.5 El discurs

En **Heidegger** un comprèn i després explicita; a diferència d'en Cassirer, on ambdues coses eren la mateixa.

Discurs
No és la parla , ni les frases: té a veure precisament amb la comprensió del món . És quan es <i>fixa</i> .
És l' expressió intel·ligible de la comprensió : la seva <i>crystal·lització</i> .
Alguna cosa que el Dasein pot fer o no , però que sempre està allà, independentment d'ell.
Literalment, l' estructura de la comprensió pre-ontològica : l'estructuració.

Figura 22. Discurs

El **discurs** és la **interpretació de comprendre**.

Interpretació
El desenvolupament del comprendre : fer-lo explícit.

Figura 23. Interpretació

Al principi del segle XX la interpretació encara era entesa com allò que feia el lector. **Heidegger ho assigna a l'autor**: el *Dasein*. Quan el *Dasein* esdevé l'autor d'una frase, aquesta frase és una interpretació de la seva comprensió. Tenim un ens que es pregunta per si mateix o té la capacitat de preguntar-se per si mateix. A part de la noció abstracta que representa, també pot associar-se amb la **dimensió social**.

Disposicions	
No pot no fer-ho	Ser i temps comença amb anteposar la disposició afectiva a l'acció...
Ho ha de fer segons el que entén	En lloc d'una disposició cognitiva.

Figura 24. Disposicions

No ens enfrontem a un problema. Quan participem en un moviment polític no ens hi encarem com qui s'hi aproxima cognitivament; no com ho fa un sociòleg, que estudia què passa; tampoc com un periodista, que ho narra; tampoc com un filòsof polític, que ho analitza. Hi ha una certa **disposició afectiva** en la qualitat de descontent del que està passant, a més de la disposició històrica que empeny a l'acció significativa. **L'acció pren significat alhora que es fa**. Les teories marxistes apareixen com una necessitat històrica, però cal una certa comprensió del món: el materialisme històric, per justificar-les.

El problema no és nomes aclarir, sinó reivindicar que la disposició afectiva és precedent en l'estudi sociopolític. La necessitat és constituent de cadascú; no per separat, sinó com a habitant

del món. **Estar al món es mostra primer amb aquesta disposició afectiva**, i s'hi troben una sèrie d'objectes: allò que es descriu per la seva funció, entre ells i en relació amb el *Dasein*.

Visió del món
Comprensió: organització de les relacions entre els útils i entre d'altres.
Part de les possibilitats del <i>Dasein</i> : té maneres diferents, obertes, de comprendre; i n'escull unes sobre les altres.

Figura 25. Visió del món segons Heidegger

En la ideologia o propostes polítiques és possible destriar-ne unes de les altres, i donar-los més o menys importància. Hi ha comprensió, que al seu torn es desenvolupa a una realització que es torna un discurs.

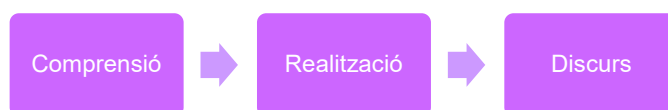

Figura 26. Desenvolupament del discurs

2.1.6 Enraonia i angoixa

La comunicació o discurs esdevinguda repetició i propagació és una **funció interpretativa mitja**.

Enraonia
Discurs esdevingut repetició i propagació .
No queda res incompès . És una visió quotidiana del discurs; arrossega i envolta la curiositat.

Figura 27. Enraonia

Res està tancat per la curiositat. **Tot sembla autènticament comprès i tancat en l'enraonia**; però no ho està. Hi ha una ambigüitat: creure que se sap sense saber. L'ambigüitat facilita sempre a la curiositat el que ella busca; ho dona tot com a conclus. **Hegel** ho anomenà la *indeterminació*: tot barrejat. El *ser* té a veure amb aquest nivell mig: **és l'estar amb un altre *Dasein***.

Allò contra el qual s'ha de rebel·lar el <i>Dasein</i>	
Com més es pregunta per si mateix, més perd el <i>Dasein</i> la relació originària amb l'estar en el món.	
Contemplació	El <i>Dasein</i> deixa de ser la seva activitat immediata.
	Comença a estar mediat: a prendre la forma que li atorguen els discursos .

Figura 28. Els efectes de la indeterminació o ambigüitat

La crida de la consciència és un despertar d'un mateix: una espècie de sospita, que existeix primer que res per la *culpa*.

Culpa
Allò que no s'ha fet : una mena de deute .

Figura 29. Culpa

El *Dasein* queda sumit en el món de l'un (ell mateix), l'enraonia, l'ambigüitat, on **percep un buit**, alguna cosa que grinyola en la seva relació amb el món. Aquesta culpa, aquesta nul·litat, pren la forma extrema d'*angoixa*:

Angoixa
Una por sense objecte , que no identifica, per què no té, un <i>què</i> li fa por.
Mostra un <i>Dasein</i> víctima d'estar al món.
La nul·litat, el buit, la culpa, l'estar incomplet, l'estar al món en termes d'un altre: del <i>Dasman</i> .

Figura 30. Culpa

A partir de certa edat un es pregunta què ha fet i farà: aquesta és l'angoixa que pensa **Heidegger**. És un **anticipar-se** del *Dasein*, que està sent tal amb un no poder ser o haver sigut; un deute. És allò humà sent humà perquè s'anticipa a ser humà com a humà.

Figura 31. L'anticipació del *Dasein* estant al món

D'altra banda, l'anar amb cura és un cert mirar endavant.

Cura
Autèntica disposició del <i>Dasein</i>: la seva manera de ser autèntica.
Un atendre's a la situació on ja s'està: haver-se-les amb el ser enmig dels qual un es troba.
L'estar a temps: mirar endavant amb el que es té al voltant. La visió que es té del futur .

Figura 32. Cura

En efecte, quan es té cura, s'està mirant cap al que *cal fer*; però alhora s'està **profundament arrelat amb la situació actual**. Només està totalment involucrat el subjecte que mira l'acció que està realitzant **com a part de la seva projecció al futur**.

2.1.6 Interpretació al llarg del temps

Interpretació
Allò primari és situar dins d'un context , ubicar-ho: aclarir la relació amb el transfons .
No està completa si no restableix les relacions de sentit que hi pot haver entre l'interpretador i allò interpretat.

Figura 33. Interpretació

Heidegger intenta fer un anàlisi detallat de **la relació de l'ésser amb el seu transfons**. Està buscant una manera de referir-se al procés d'humanització sense fer servir les mateixes paraules de la tradició humanística, que és el que vol criticar. **Només quan deixem d'estar tornem a, reapareix, la relació originària amb els útils**. Igualment, el transfons del *Dasein*, del seu ésser, haurà d'aparèixer quan el *Dasein* desaparegui: quan mori.

Mort
El remat de les possibilitats del <i>Dasein</i> .
Només després d'aquesta pot reaparèixer la relació originària entre el <i>Dasein</i> i els útils.

Figura 34. Mort

El *Dasein* pot definir la seva relació amb els objectes arran, amb si mateix: té infinites possibilitats. No és fins a la mort, però, que assoleix la suficient **perspectiva** per explicar en la seva totalitat. La teoria filosòfica de **Heidegger** només té sentit en la mesura que **es distancia de la filosofia o ontologies tradicionals**. La pregunta amb la qual acaba *Ser i temps* és sobre el **temps**:

Temps
Allò que permet la interpretació pròpia de l'ésser del <i>Dasein</i> .
El sentit de l'ésser del <i>Dasein</i> : l'ubicar-se.

Figura 35. Temps

El **transfons del *Dasein* és el temps**; no l'òntic (*físic*), sinó en la **finitud**. Quasi repeteix **Kant**:

	Temps	Interpretació	Ésser
Heidegger	Condicció de possibilitat de l'ésser.	Aclareix la relació de l'ésser.	Determinant de les entitats, entès a través del temps.
Kant	Condicció de possibilitat dels fenòmens.	Aclareix les relacions de possibilitat, la presència del subjecte en el fenomen.	Concepció diferent de l'habitual.
Hegel	Negació de l'espai, present etern, procés dialèctic.	Conduïx a la discussió sobre la consciència .	Concepció diferent de l'habitual.

Figura 36. Temps, interpretació i ésser

2.2 Cartes sobre l'humanisme

Quan el referent d'un mot entra en la tradició comença a ser formalitzat: entra al món dels *-ismes*, de l'etiqueta, es desvirtua. **L'humanisme és el pensar, i aquest no pot ser sense l'ésser**. És primitiu, original, i es determina quan surt del seu medi, originalitat. El pensar de l'ésser és pensar, directament: indica que l'ésser està allà, i no és sobre les coses que són, sinó sobre si mateix.

Quan un està dins d'una cultura fent coses culturals té aquesta mateixa qualitat de relació directa; irreflexiva. No pensa si s'ocupa de la cultura: *fa cultura*. **L'ésser humà només es fa present quan és interpel·lat per l'ésser**. Només en la pregunta per l'ésser el filòsof se situa per poder entendre's, interpretar-se des de l'existència: d'existir, d'estar fora de si mateix. Pensar no és pensar cognitivament. **Racionalitzar és explicitar**, revelar relacions que ja existeixen. La veritat està en l'existència, no en la raó: en l'estar *allà*. L'ésser humà es veu llençat per ell mateix a la veritat de l'ésser. Un **pastor** s'encarrega del ramat: el manté de la manera com vol, el perfila per treure'n el màxim profit. Aquesta és la mateixa idea que té Heidegger sobre l'ésser.

El llenguatge no és una cosa; no és com el temps, que s'habita. **L'ésser habita el llenguatge**. El llenguatge és la casa de l'ésser. En el llenguatge pot veure's a si mateix com a cosa existent. **Només en habitar el llenguatge, la persona existeix**.

Professor: Yanko Moyano Diaz (ymoyano@ub.edu)

3.1 Mimesi

La triple mimesi de Paul Ricoeur, a *Temps i narració* (1983-1985), és un model per entendre la relació complexa entre **temps**, **narrativa** i **experiència** humana.

Mimesi I	Prefiguració	
	Representa l' estructura pre-narrativa de l' experiència i l' acció . Inclou:	
	Característiques estructurals	La xarxa conceptual que distingeix el domini de l'acció del moviment físic (<i>objectius, motivacions, agents, circumstàncies</i>).
	Recursos simbòlics	Els símbols i signes culturals que mitjancen i articulen l' acció .
	Caràcter temporal	La temporalitat intrínseca de l' acció i experiència humanes.
	És el món de l'acció que precedeix i prefigura la narrativa.	
	Inclou la comprensió pràctica de la quotidianitat, estructures socials i normes culturals.	
	Proporciona el material i context brut per a la creació narrativa .	
Mimesi II	Configuració	
	Es construeix la narrativa . Implica:	
	Estructuració	L' ordenació dels fets en una història amb principi, nus i desenllaç.
	Mediació	Entre fets individuals i història ; agents, objectius i circumstàncies; dimensions temporals de la narrativa.
	Síntesi d'elements heterogenis	Combinació de diversos components en una narrativa unificada .
	Implica activitat mimètica (imitació de l'acció) i configuració creativa .	
	És un procés dinàmic en el temps present , i un punt d'inflexió entre les dues altres mimesis.	
Mimesi III	Reconfiguració	
	Representa la intersecció entre el món del text i el del lector o oient. Implica:	
	Recepció	L'acte de llegir o escoltar la narrativa.
	Interpretació	El procés d' entendre i donar sentit a la narrativa.
	Aplicació	Com s' integra a la vida i comprensió del món del lector o oient.
	Completa el pas d'un món prefigurat a un de refigurat .	
	Comprèn la recepció de la narrativa en el futur com una reconfiguració dels actors implicats, que condueix a noves interpretacions i processos de creació de significat.	
	Pot conduir a la transformació de la comprensió i percepció de la realitat del lector o oient.	

Figura 1. Mimesis

El model de Ricoeur forma un **cercle hermenèutic**: la Mimesi III torna a la I, perquè la nostra comprensió refigurada esdevé part de la nostra precomprensió per a narratives futures. Això crea un **cicle continu d'interpretació i reinterpretació**.